

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΕΛΕΥΘΕΡΝΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΕΤΗΡΙΔΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ
ΡΕΘΥΜΝΟ 2004

Εισαγωγή

Το τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης ιδρύθηκε το 1984 (ΦΕΚ 53/27-4-84 τ. Α' ΠΔ 156/84) και άρχισε να λειτουργεί και να δέχεται φοιτητές από το χειμερινό εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 1987-1988. Είναι το παλαιότερο Τμήμα Ψυχολογίας στην Ελλάδα και οι πρώτοι απόφοιτοι έλαβαν το πτυχίο τους στις 20 Νοεμβρίου 1991.

Το Τμήμα Ψυχολογίας από την ίδρυσή του μέχρι την αυτονόμησή του, στις 15 Ιουνίου 2004, λειτουργούσε ως μη αυτόνομο Τμήμα. Στις 30 Ιουνίου 2004, ως αυτόνομο πλέον Τμήμα, εξέλεξε τον πρώτο του Πρόεδρο, βασική προϋπόθεση για την παραπέρα εξέλιξη, ανάπτυξη και υλοποίηση των στόχων του.

Ένας από τους στόχους και τις προθέσεις του Τμήματος, όπως αυτές διατυπώθηκαν στις σχετικές συζητήσεις των Γενικών Συνελεύσεων ήταν η έκδοση μιας Επιστημονικής Επετηρίδας, η οποία θα αποτελέσει ένα έγκυρο βήμα σύγχρονου, αξιόπιστου και τεκμηριωμένου επιστημονικού προβληματισμού καθώς και προβολής του επιστημονικού έργου των μελών του Τμήματος και άλλων ερευνητών. Η συμβολή της στην προαγωγή του επιστημονικού διαλόγου και η συνεισφορά της στην πρόοδο και εξέλιξη της επιστήμης της Ψυχολογίας προς όφελος του ανθρώπου και της κοινωνίας ήταν επίσης ένα από τα ζητούμενα.

Ο ανά χειράς πρώτος τόμος της Επιστημονική Επετηρίδας του Τμήματος Ψυχολογίας, με την επωνυμία «ΕΛΕΥΘΕΡΝΑ», αποτελεί την ελπίδα για την υλοποίηση των παραπάνω στόχων. Ο τίτλος της Επιστημονικής Επετηρίδας οφείλεται στην αρχαία πόλη της Ελεύθερνας, η οποία βρίσκεται κοντά στην πόλη του Ρεθύμνου, και παραπέμπει σε πολλαπλούς συμβολισμούς που σχετίζονται άμεσα με την επιστήμη της Ψυχολογίας (δομή και οργάνωση της πόλης, τρόπος ζωής των πολιτών, έθιμα, τελετουργίες, μύθοι, κ. λπ).

Για τη διατήρηση της υψηλής ποιότητας των υπό δημοσίευση εργασιών στην Επιστημονική Επετηρίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΝΑ» υιοθετήθηκε το σύστημα κρίσης των εργασιών από τρίτους, κατά τεκμήριο «εδικούς» ως προς το αντικείμενο των υποβαλλομένων εργασιών. Για να ξεπερασθεί το «τοπικό» φράγμα των ορίων της Ελληνικής κοινωνίας και να γίνει εφικτή η συνεχής και δυναμική παρουσία της Επετηρίδας στις Ελληνικές και διεθνείς εξελίξεις, το Τμήμα Ψυχολογίας αλλά και το Πανεπιστήμιο της Κρήτης επιδιώκουν τον ανοικτό διάλογο στις συμμετοχές και συνεργασίες. Περιλήψεις στην

Αγγλική γλώσσα, συμπερίληψη ξενόγλωσσων εργασιών σε ελληνόγλωσσους τόμους καθώς και έκδοση ξενόγλωσσων τόμων αφιερωμένων σε συγκεκριμένες θεματικές, θα ανοίξουν, ευελπιστούμε, τα σύνορα αυτού του διαλόγου.

Το «ΧΡΟΝΙΚΟ» του κάθε ακαδημαϊκού έτους, που περιέχεται σε κάθε τόμο της Επετηρίδας και παρατίθεται μετά το τέλος των Επιστημονικών Εργασιών, στοχεύει στην σκιαγράφηση της συνολικής εικόνας του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης και δίνει πληροφορίες σχετικά με τις μεταβολές που συντελούνται στο Τμήμα.

Για τη διασφάλιση της ποιότητας και της αισθητικής της Επιστημονικής Επετηρίδας «ΕΛΕΥΘΕΡΝΑ» καθώς και τη διευκόλυνση των συγγραφέων των επιστημονικών εργασιών, στο τέλος κάθε τόμου αναφέρονται οι «ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ». Στόχος μας είναι η τακτική έκδοση της Επετηρίδας και η συνεχής βελτίωσή της ώστε να αντανακλά τη δυναμική ανάπτυξης και εξέλιξης του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Από τώρα προαναγγέλλεται ότι ο δεύτερος τόμος της Επετηρίδας, στον οποίο θα μπορούν να συμμετάσχουν με εργασίες τους και συνάδελφοι άλλων Τμημάτων, προγραμματίζεται να είναι ελληνόγλωσσος. Ο τρίτος τόμος θα είναι ξενόγλωσσος και αφιερωμένος σε συγκεκριμένη θεματική, η οποία θα δημοσιοποιηθεί έγκαιρα ώστε να δοθεί ο απαραίτητος χρόνος για όσους συναδέλφους επιθυμούν να συμμετάσχουν. Οι αντικειμενικές δυσκολίες καθυστέρησης απόφασης και έκδοσης του πρώτου τόμου (2004) καθιστούν ασφυκτικά τα χρονικά περιθώρια και απαιτείται σαφής προγραμματισμός με ελάχιστα περιθώρια παρέκκλισης από τα χρονοδιαγράμματα στην έκδοση του δεύτερου (2005) και του τρίτου (2006) τόμου της Επετηρίδας.

Στον πρώτο τόμο της Επετηρίδας θεωρήθηκε σκόπιμο να φιλοξενηθούν εργασίες συναδέλφων αποκλειστικά από το Τμήμα Ψυχολογίας, εκτός μιας εργασίας που σχετίζεται με το όνομα της Επετηρίδας «ΕΛΕΥΘΕΡΝΑ» και προτάσσεται των άλλων εργασιών, που ακολουθούν κατά αλφαβητική σειρά των συγγραφέων και όχι κατά θεματική ενότητα. Ο παρών τόμος φιλοξενεί δώδεκα εργασίες.

Στην πρώτη εργασία, ο «καθ' ύλην» αρμόδιος και γνώστης του αντικείμενου, Καθηγητής *Νικόλαος Χ. Σταμπολίδης*, με συνεκτικό και περιεκτικό τρόπο σκιαγραφεί την ιστορία της πόλης της Αρχαίας Ελεύθερας, μιας από τις σημαντικότερες πρωτεύουσες πόλεις της Κρήτης της Γεωμετρικής και Αρχαϊκής περιόδου (9ος-6ος αιώνας π.Χ.), της οποίας η ακμή και στα κλασικά, ελληνιστικά, ρωμαϊκά και παλαιοχριστιανικά-πρωτοβυζαντινά χρόνια, την καθιστά μια από τις επτά χριστιανικές μητροπόλεις της Κρήτης. Βασίζομενος στη λεξικογραφία, ο συγγραφέας μας πληροφορεί για το αρχικό της

όνομα και τη μετονομασία της αργότερα σε Ελεύθερα, η οποία οφείλεται στον Ελεύθερα, ένα από τους Κουρήτες, τους φύλακες του μικρού Κρηταγενούς Δία. Η ονομασία της πόλης και η ετυμολογία του ονόματός της έχει συνδεθεί ήδη από την αρχαιότητα με μια ελεύθερη ανοικτή κοινωνία, όπου οι νόμοι και οι πολίτες της έδειχναν ιδιαίτερη ευαισθησία σε άλλους πολίτες και ξένους, γεγονός που οδήγησε στη δημιουργία του μύθου απελευθέρωσης οποιουδήποτε πολίτη, ο οποίος κατόρθωνε να περάσει στα σύνορα της επικράτειάς της. Δηλαδή με όρους σημερινούς θα λέγαμε ότι η Ελεύθερα ήταν μια πολιτεία, που «σεβόμενη τα ανθρώπινα δικαιώματα», έδειχνε ανοχή στη διαφορετικότητα και πολυπολιτισμικότητα και ήταν ανοικτή σε όποιον ζητούσε άσυλο.

Στη δεύτερη εργασία με τίτλο «Ψυχολογική Τρομοκρατία στο σχολείο σήμερα» ο Γιώργος Γαλάνης και η Σταυρούλα Τριανταφυλλίδου-Γαλάνη επιχειρούν να σκιαγραφήσουν το φαινόμενο της ψυχολογικής τρομοκρατίας στο χώρο του σχολείου. Στην εργασία γίνεται μια προσπάθεια αποσαφήνισης και οριοθέτησης του όρου ψυχολογική τρομοκρατία και παρουσιάζονται και αναλύονται τα φαινόμενα ενόχλησης, επίδειξης, προσβολής, τρομοκράτησης ή άσκησης ψυχολογικής βίας ή τρομοκρατίας (Mobbing, Bulling) στο σχολείο. Αρχικά αναλύονται ως ξεχωριστά φαινόμενα σχολικής βίας και κατόπιν εξετάζεται ο τρόπος που εμφανίζονται ως διαφορετικές διαστάσεις ενός ευρύτερου κοινωνικού φαινομένου της ψυχολογικής τρομοκρατίας. Στη συνέχεια γίνονται αναφορές σχετικές με την προσωπικότητα του θύτη, του θύματος ή του υποστηρικτή και τους ομαδικούς μηχανισμούς που λειτουργούν κατά την εξέλιξη του φαινομένου. Τέλος, λαμβάνοντας υπόψη τις διεθνείς τάσεις και πρακτικές γίνονται προτάσεις προσέγγισης και αντιμετώπισης του φαινομένου.

Στην τρίτη εργασία με τίτλο «Ψυχολογία της Δημιουργικότητας στην Επιτήμη (Μελέτη Περίπτωσης: η Διαμόρφωση της Πολιτιστικής - Ιστορικής Θεωρίας του L. Vygotsky)», ο Μανώλης Δαφέρμος επιχειρεί μια κριτική ανάλυση των βασικών προσεγγίσεων της δημιουργικότητας στην επιστήμη βασιζόμενος στο παράδειγμα της ζωής και του έργου του L. Vygotsky. Η δημιουργικότητα στην επιστήμη εξετάζεται ως ένα σύνθετο πρόβλημα για την κατανόηση του οποίου είναι απαραίτητη η συγκεκριμένη ιστορική διερεύνηση της αμοιβαίας συνάφειας ψυχολογικών, επιστημονικών και κοινωνικών διαστάσεων της διαδικασίας παραγωγής νέας γνώσης. Η αναπτυσσόμενη δημιουργικότητα παρουσιάζεται ως νέα ενότητα «κλασικού» και «ρομαντικού» τύπου σκέψης, συνθετικής και αναλυτικής θεώρησης του γνωστικού αντικείμενου.

Στη μελέτη τους (τέταρτη εργασία) η Ολγα Θεμελή, ο Θεόδωρο Γιοβαζολιάς και η Κατερίνα Μάσχα με τίτλο «Αυτοκτονική συμπεριφορά: Στάσεις,

αντιλήψεις και προσωπικές εμπειρίες σε φοιτητικό πληθυσμό» αναφέρονται στο φαινόμενο της αυτοκιτονικής συμπεριφοράς και στην πληθώρα των μύθων και παρερμηνειών που σχετίζονται με την αυτοκτονία και τη μη ενημέρωση των γονέων, δασκάλων, επαγγελματιών ψυχικής υγείας, καθώς και της ίδιας της νεολαίας. Στόχος της εμπειρικής αυτής μελέτης είναι η διερεύνηση των στάσεων και αντιλήψεων απέναντι στην αυτοκαταστροφική συμπεριφορά και τους μύθους που τυχόν την περιβάλλουν καθώς και προσωπικές εμπειρίες σε ένα δείγμα 275 φοιτητών μέσω ενός ανωνύμου ερωτηματολογίου. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας ένα μεγάλο ποσοστό του δείγματος είχε περιορισμένη γνώση σχετικά με το θέμα και ένας αξιοσημείωτος αριθμός συμμετεχόντων στην έρευνα είχε στο παρελθόν του την εμπειρία κάποιας μορφής αυτοκαταστροφικής συμπεριφοράς. Συζητείται η σημασία της ευαισθητοποίησης και της έγκυρης πληροφόρησης του κοινού και οι συγγραφείς επισημαίνουν την ανάγκη δημιουργίας αποτελεσματικών προγραμμάτων πρόληψης.

Στην πέμπτη εργασία με τίτλο «Τύποι δεσμού και ψυχική υγεία στην καθημερινή αλληλεπίδραση: Ο ρόλος των συναισθημάτων στο διαπροσωπικό πλαίσιο» ο Κωνσταντίνος Καφέτσιος και η Παρασκευή Λυδάκη βασιζόμενοι στο θεωρητικό πλαίσιο της θεωρίας του δεσμού που συνδέει τα συναισθήματα και τις διαπροσωπικές σχέσεις με την ψυχική υγεία του ατόμου, επέκτειναν την έρευνά τους εξετάζοντας τα συναισθήματα στις κοινωνικές συνδιαλλαγές ως μεσολαβούσα μεταβλητή στη σχέση των τύπων δεσμού και ψυχικής υγείας. Με τη μέθοδο δειγματοληψίας Καθημερινών Περιστατικών (Rochester Interaction Record) για τα θετικά και αρνητικά συναισθήματα και την χρησιμοποίηση Κλιμάκων Ψυχικής Υγείας (Περιστασιακό Άγχος και Γενική Ψυχική Υγεία) και δεσμού (Κλίμακα Βιωμάτων στις Διαπροσωπικές Σχέσεις) συλλέχθηκαν δεδομένα για επτά ημέρες από πενήντα δύο φοιτητές. Τα συναισθήματα στις καθημερινές συναναστροφές βρέθηκαν να συνδέονται τόσο με τις διαστάσεις δεσμού όσο και με την ψυχική υγεία. Τα αποτελέσματα της έρευνας συζητώνται από την οπτική της θεωρίας των συναισθημάτων στο διαπροσωπικό πλαίσιο.

Στο άρθρο του (έκτη εργασία) ο Ευάγγελος Καραδήμας αναφέρεται στην «Κοινωνική Υποστήριξη και το Ρόλο της στη Σωματική Υγεία και Λειτουργικότητα του Ατόμου». Σύμφωνα με τα ερευνητικά δεδομένα η κοινωνική υποστήριξη επιδρά στην υγεία άμεσα ή έμμεσα και η επίδρασή της ασκείται είτε μέσω νευρο-ορμονικών λειτουργιών, είτε μέσω αλλαγής συμπεριφορών σχετικών με την υγεία, είτε ως τρόπος προστασίας των ατόμων από το στρες. Στο άρθρο συζητώνται η αποτελεσματικότητα προγραμμάτων ψυχοκοινωνικής παρέμβασης, που περιλαμβάνουν τη χρήση ή τη σχέση κοινωνικής υποστήριξης με το σύστημα των διαπροσωπικών αλληλεπιδράσεων, ο ρόλος της

στην αλλαγή στάσεων και συμπεριφορών, η σημασία της κοινοτικής υποστήριξης. Διατυπώνονται επίσης προτάσεις για μελλοντικές έρευνες.

Στην έβδομη εργασία με θέμα «Αρρενολοχεία στις Πρωτόγονες Κοινωνίες», η *Θεανώ Κοκκινάκη* επιχειρεί μια περιγραφή και παρουσίαση των ερμηνειών του φαινομένου της τελετουργικής αρρενολοχείας με στόχο την αναζήτηση ενός επαρκούς ερμηνευτικού πλαισίου υπό το πρίσμα των δεδομένων της *Αναπτυξιακής Ψυχολογίας*. Στο πρώτο μέρος της εργασίας γίνεται μια ιστορική ανασκόπηση της χρήσης του όρου της τελετουργικής αρρενολοχείας, ενώ στο δεύτερο γίνεται προσπάθεια ορισμού και περιγραφή των παραλλαγών της αρρενολοχείας στις πρωτόγονες κοινωνίες. Στο τρίτο μέρος επιχειρείται ανασκόπηση των ερμηνειών που έχουν δοθεί και η εργασία ολοκληρώνεται με σύνοψη των παραπάνω, άσκηση κριτικής και διατύπωση ενός προβληματισμού για την επάρκεια των ερμηνειών αυτών. Διατυπώνεται η υπόθεση ότι η θεωρία της «έμφυτης διυποκειμενικότητας» πιθανόν να αποτελεί μια ερμηνευτική πρόταση για το φαινόμενο της αρρενολοχείας.

Στην όγδοη εργασία με τίτλο «Κανναβινοειδή, εγκέφαλος και συμπεριφορά» ο *Γεώργιος Παναγής* παρουσιάζει μια σύντομη αλλά περιεκτική ανασκόπηση της Νευροβιολογίας του ενδογενούς συστήματος κανναβινοειδών, ενδογενών και των υποδοχέων τους μέχρι τις δράσεις τους σε επίπεδο συμπεριφοράς και το ελκυστικό πεδίο των νέων θεραπευτικών εφαρμογών. Η κάνναβη δεν είναι μόνο μία ευρέως χρησιμοποιούμενη ουσία για ψυχαγωγικούς σκοπούς, αλλά όπως καταδεικνύει η μελέτη της δράσης της στο νευρικό σύστημα και τη συμπεριφορά μπορεί να δώσει τη δυνατότητα για την ανάπτυξη χρήσιμων φαρμάκων στην αντιμετώπιση του εμετού, της ανορεξίας, του πόνου και της σπαστικότητας, την πολλαπλή σκλήρυνση καθώς και άλλων νευρολογικών και ψυχικών διαταραχών. Το έντονο ενδιαφέρον της επιστημονικής κοινότητας για το θέμα αυτό καταδεικνύεται από τον ιδιαίτερα μεγάλο αριθμό ερευνητικών μελετών που εμφανίζονται τα τελευταία 15 χρόνια στη διεθνή βιβλιογραφία, μερικά από τα οποία παρατίθενται στην εργασία αυτή.

Στην ένατη εργασία ο *Ανδρέας Παπανικολάου* και ο *Παναγιώτης Σίμος* επιχειρούν μια θεωρητική προσέγγιση και διασαφήνιση όρων και εννοιών σχετικά με την μνήμη και την αμνησία. Ο όρος μνήμη αναφέρεται στη λειτουργία της μνήμης, στα φαινόμενα που συνθέτουν το αποτέλεσμα αυτής της λειτουργίας και στη λεκτική τους περιγραφή. Η διατήρηση παρελθουσών εμπειριών, η συνέχεια και συνοχή διαδοχικών εμπειριών, η δημιουργία και διατήρηση της επίγνωσης του εαυτού είναι μερικές από τις λειτουργίες της μνήμης που σχετίζονται με τον μηχανισμό του εγκέφαλου που δεν έχει πλήρως ερευνηθεί και την ύπαρξη επιμέρους διεργασιών, όπως η αρχική καταγραφή και κωδικοποίηση γεγονότων – πληροφοριών, η εδραίωση των οποί-

ων έχει ως αποτέλεσμα τη μόνιμη και προσωρινή αποθήκευση των γεγονότων και τέλος την ανάκληση στο παρόν των «αποθηκευμένων» αναπαραστάσεων. Διαταραχές συμπεριφοράς και γνώσης θεωρούνται ως διαταραχές ή ελλείμματα μνήμης. Σύμφωνα με τους συγγραφείς η αφασία θα μπορούσε να θεωρηθεί ως αδυναμία ενθύμησης, η αγνωσία ως λύση του ονόματος και της χρήσης των αντικειμένων και η απραξία ερμηνεύεται ως λήθη των αισθητηρίο - κινητικών λειτουργιών.

Στην δέκατη μελέτη η *Αικατερίνη Μπηρούτα*, ο *Γεώργιος Σιδερίδης*, ο *Νίκος Τσιμπισκάκης* και η *Ειρήνη Μάντη* επιχειρούν να διερευνήσουν πειραματικά την «Συναισθηματική Αυτορρύθμιση Ατόμων με και χωρίς τον Φόβο της Επιτυχίας». Το δείγμα της πειραματικής έρευνας αποτελείται από πενήντα δυο (N=52) φοιτητές οι οποίοι εισήχθησαν σε πειραματική διαδικασία με σκοπό την ανάδειξη συμπεριφορών απομάκρυνσης από τον συγκεκριμένο στόχο. Στην μελέτη τους οι συγγραφείς περιγράφουν τη διαδικασία του πειράματος και συζητούν τα αποτελέσματά του σε συνάρτηση με τα αποτελέσματα της χορηγηθείσης Κλίμακας Συναισθημάτων σε τρεις διαφορετικές χρονικές στιγμές κατά τη διάρκεια της ερευνητικής διαδικασίας. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι τριάντα ένας (31) συμμετέχοντες απομακρύνθηκαν από το στόχο και τα ευρήματα της ανάλυσης των συναισθημάτων. Έδειξαν, επίσης, ότι τα άτομα με απουσία εκδήλωσης του φόβου τους βίωσαν σε στατιστικά υψηλότερο επίπεδο συναισθήματα χαράς, ενδιαφέροντος και ενεργητικότητας σε σχέση με τα άτομα που εκδήλωσαν το φόβο της επιτυχίας.

Στην ενδέκατη εργασία του τόμου, η *Άννα Τσαντήλα* αναφέρεται στη «Συμβολή των γερμανόφωνων επιστημόνων στην ανάπτυξη της Γνωστικής Ψυχολογίας» και κυρίως στους επιστήμονες εκείνους που δημιούργησαν νέα «παραδείγματα». Αρχικά ανιχνεύονται οι ρίζες της Πειραματικής Ψυχολογίας στο έργο των Weber, Fechner και Ebbinghaus. Στην συνέχεια παρουσιάζεται η επίδραση που άσκησαν οι σχολές του Wundt του Βερολίνου και της Λειψίας στην ψυχολογία της αντίληψης και της σκέψης. Τέλος από την μεταπολεμική γερμανόφωνη ψυχολογία γίνεται αναφορά στην έρευνα του Ino Kohler και του Dogner. Όλοι οι ερευνητές που προαναφέρθηκαν, καθώς και το γερμανόφωνο ολιστικό παράδειγμα του 20ου αιώνα άσκησαν ισχυρή επίδραση στην ανάπτυξη της σύγχρονης Γνωστικής Ψυχολογίας.

Τέλος, στην τελευταία εργασία (δωδέκατη) με τίτλο: «Συναισθηματική Νοημοσύνη: Ορισμοί, εννοιολογικά μοντέλα και προβληματισμοί», η *Σοφία Τριλίβα* και η *Μαρία Πούλου* κάνουν μια σύντομη ιστορική αναδρομή στο χώρο της μελέτης της νοημοσύνης εντοπίζοντας τις έννοιες και αναφορές που σχετίζονται με τη συναισθηματική νοημοσύνη, τα εννοιολογικά μοντέλα που αφορούν στη συναισθηματική νοημοσύνη και τους προβληματισμούς που υ-

πάρχουν στο χώρο αυτό. Η συναισθηματική νοημοσύνη αποτελεί ένα νέο και διαρκώς αναπτυσσόμενο ερευνητικό πεδίο τόσο στο χώρο της ψυχολογίας όσο και στο χώρο της εκπαίδευσης. Η έννοια της συναισθηματικής νοημοσύνης από τη σύλληψή της ακόμη προκάλεσε ενδιαφέρον αλλά και διενέξεις στην επιστημονική κοινότητα, με αποτέλεσμα να μην έχει διατυπωθεί έως σήμερα ένα σαφές θεωρητικό πλαίσιο για την κατανόηση, μέτρηση και εφαρμογή της.

Στο «ΧΡΟΝΙΚΟ» του Πανεπιστημιακού έτους περιλαμβάνονται οι πληροφορίες σχετικά με το Διδακτικό Έρευνητικό Προσωπικό, το Διοικητικό Προσωπικό, τους φοιτητές, τους πτυχιούχους, τους μεταπτυχιακούς φοιτητές και τις διδακτορικές διατριβές που έχουν εγκριθεί ή εκπονούνται καθώς και οι εκδηλώσεις που έχουν διοργανωθεί από το Τμήμα μας.

Ως Πρόεδρος του Τμήματος και υπεύθυνος της έκδοσης της Επετηρίδας θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε όλα τα μέλη της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος, που όχι μόνο υιοθέτησαν ομόφωνα την πρότασή μου, αλλά συνέβαλαν αποφασιστικά, με τις γόνιμες συζητήσεις και προτάσεις τους, στη θεσμοθέτηση της Επετηρίδας. Επίσης ολόθερμες ευχαριστίες εκφράζω στους συγγραφείς των άρθρων που μας εμπιστεύτηκαν τις εργασίες τους για δημοσίευση, και ιδιαίτερα στον καθηγητή της Κλασικής Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης *Νικόλαο Χρ. Σταμπολίδη*, καθώς και στους κριτές των άρθρων που με τις εύστοχες παρατηρήσεις τους συνέβαλαν ουσιαστικά στην ποιοτική αναβάθμιση του τελικού αποτελέσματος. Ιδιαίτερα ουσιαστική ήταν η συμβολή των μελών της Επιτροπής της Επετηρίδας *Αναστασίας-Βαλεντίνης Γρήγα, Παναγιώτη Σίμου, Γεώργιου Σιδερίδη και Γεώργιου Παναγή* καθώς και των συναδέλφων *Ανδρέα Καστελλάκη και Ευάγγελου Καραδήμα*, οι οποίοι λειτούργησαν ως «σύμβουλοι έκδοσης». Φυσικά δεν πρέπει να περάσει απαρατήρητη η συμβολή της *Άννας Κοντορούση-Καραγιώργου* στην απόδοση στην Αγγλική γλώσσα του κειμένου της πρώτης εργασίας και της *Γραμματείας* του Τμήματος και του *Αθανάσιου Μουρατίδη* στην καταγραφή των στοιχείων του «χρονικού» του Τμήματος. Για την τεχνική υποστήριξη και την συνεργασία τους είμαι ιδιαίτερα ευγνώμων στους *Γεώργιο Κανδύλη* και *Αλέξη Μπράιλα*.

Τέλος, επιθυμώ να εκφράσω τις ευχαριστίες μου προς την Πρυτανεία του Πανεπιστημίου Κρήτης για την ενθάρρυνση και ενίσχυση της προσπάθειάς μας ευελπιστώντας στη διασφάλιση, σε μόνιμη βάση, των απαραίτητων οικονομικών πόρων για τη συνέχεια της έκδοσής της. Ιδιαίτερα ευχαριστίες εκφράζω στον Αντιπρύτανη Ακαδημαϊκών Υποθέσεων *Κωνσταντίνο Λάβδα*, ο οποίος με χαρά δέχτηκε να προλογίσει τούτη την έκδοση.

Κλείνοντας το «εισαγωγικό σημείωμα» του πρώτου τόμου της Επιστημο-

νικής Επετηρίδας του Τμήματος Ψυχολογίας «ΕΛΕΥΘΕΡΝΑ» θα ήθελα να διατυπώσω μια ευχή: είθε η Κόρη του Τμήματός μας να αντέξει στο πέρασμα του χρόνου και να ενηλικιωθεί, πάντα πρωτόπορα, επίκαιρη, δυναμική, έγκυρη και αξιόπιστη, υπεύθυνη και ελεύθερη (όπως το υπονοεί και το όνομά της) ώστε να ανταποκριθεί στο ρόλο που καλείται να επιτελέσει στις απαιτήσεις των καιρών.

Εμείς την αγαπήσαμε ήδη.

Καθηγητής Γιώργος Νικ. Γαλάνης